

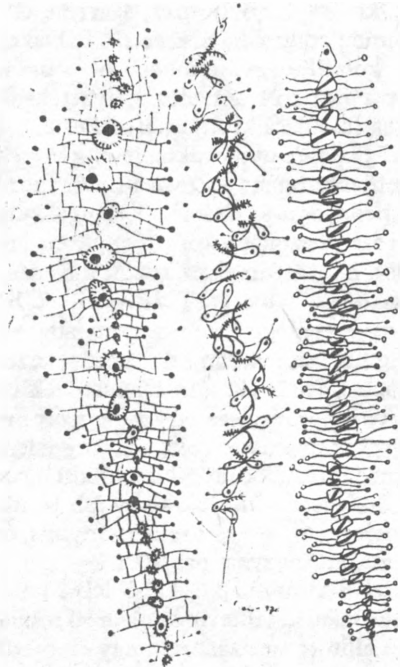
Még egyszer a könyvtárkezelők ügyében

A *Könyvtáros* múlt évi 8. számában jelent meg Biegelbauer Pál cikke *A könyvtárkezelői tanfolyamok eddigi tapasztalatai* címmel, amelynek megállapításaival az 1987/12. számában Szekeres Zsuzsanna *A könyvtárkezelői tanfolyam szervezési tapasztalatai az OMIKK-ban* című cikke foglalkozott. (A szerző írását a márciusi számunkban megjelent, ugyancsak e témával foglalkozó újabb cikkek nyomdába adása után kaptuk – a szerk.) Nem kívánom, hogy egyenlő „súlycsoportba” soroljanak az igazi könyvtárosokkal, hiszen illetékességemnek csak az ad némi alapot, hogy könyvtárkezelői tanfolyamot végeztem. De Biegelbauer Pál összegezésével egyetértek, és megállapításainak helyességét néhány saját tapasztalattal és véleménnyel szeretném alátámasztani. Úgy vélem, cikke reális szemléletű, és ez manapság különösen nagy érték, hiszen néha túlságosan „önkritikusak”, néha meg a „csillagokban járók” vagyunk. Hadd emeljek ki néhány gondolatot Biegelbauer Pál cikkéből, amelyeket Szekeres Zsuzsanna másként értékel, vagy amelyekről más a véleménye.

Először is: jó, hogy vannak szervezés nélkül, spontán létrejött képzési központok. Csodálkoznék, ha éppen a könyvtárak nem élnének a spontán szervezés lehetőségével. Azt is biztosra veszem, hogy nem sértés egy koordinációs központról megállapítani: vannak „presztizs-szemponjtjai”. Hogyan várjuk el mások megbecsülését, ha már önbecsülésünk sincs. Más kérdés, hogy az információk áramoltatásával tényleg baj van. A megoldás kézenfekvő: időben közhírré kell tenni a tanfolyamok indítását, s ebben az esetben a presztizs-szemponctokból előnytelenebb helyzetben levőknek sem lesz alkalmuk megsértődni. A fejletlen infrastruktúra miatt könnyen előfordulhat, hogy valaki nem a területileg illetékes hálózati központhoz fordul (nem értesül róla időben, vagy rossz a közlekedés oda). De ez sem lehet baj, hiszen a tudás megszerzése a cél, nem más!

A könyvtárkezelői végzettséget három és fél ezer könyvtári dolgozó szerezte meg. Szekeres

Zsuzsanna ezt túrhetetlennek tartja, mert „a könyvtárakat a könyvtárosok helyett egyre inkább a könyvtárkezelőkre bizzák”. Nem hinném, hogy újat tudok mondani erről, talán csak más szempontból igyekszem megvilágítani ezt a kérdést. Közismert tény, hogy a *vidéki kis könyvtárakat nehéz felsőfokú végzettségű munkatárssal működtetni*, mert például a fenntartó nem tud lakásról gondoskodni, és akkor máris csak helyi lakos jöhet számításba. A falvakban pedig ritkán akad vállalkozó kedvű, felsőfokú végzettségű könyvtáros. (Ha van is, inkább csak a pedagógusok között.) Másfelől: a vidéki egy-két személyes könyvtárak kifejezetten hátrányos, kellemetlen körülményeit gyakran csak „edzett” helybeliek vállalják. Ők viszont nehezebben bírhatók rá a munka melletti tanulásra (felsőfokú végzettség megszerzésére), éppen a már ismert rossz közlekedés,

hátrányos munkaidőbeosztás, családi gondok stb. miatt. Igaz viszont, hogy a helybéli könyvtáros dolga könnyebb is, mert már ismeri községe „rejtett” kapcsolatrendszerét, tehát könnyebben boldogul, ha dolgozni akar, mint a „kivülről jött”, noha felsőfokú végzettségű könyvtáros.

Helyes megállapítás az is Biegelbauer Pál cikkében, hogy nagyobb hangsúlyt kellene kapnia a tananyagban a kapcsolatteremtési készség kialakításának (erre különösen akkor van szükség, ha valaki mégsem helybeli!), és a tájékoztatási ismeretek bővítésének is. Különösen jó lenne a tananyagba építeni *Simon Zoltánnak A községi könyvtárak vezetése, s emellé Sz. Kiss Csabának Esetgyűjtemény könyvtári ismeretek oktatásához* című munkáját.

A tananyagban (kizárólag a saját tapasztalataim alapján!) csak a műszaki ismereteket kívánó másoló- és egyéb technikai berendezéseket ismertető, valamint a tezaszusról szóló részt tartom kissé erőltetettnek. Hiszen ha realisan

nézzük a dolgot, kicsi a valószínűsége, hogy elárasztanak bennünket a fenti technikák. Ha esetleg kiutálnának is minden könyvtárnak egy-egy szupermasinát, sokan még elhelyezni sem tudnák helyhiány miatt. (Szomorú igazság, hogy a vidéki kiskönyvtáraknak sokáig még csak az olajkályha-szerelésre, a polcszögelésre, a villanyégők cseréjére kell technikailag felkészülniük!)

A tanfolyamot megelőző két éves szakmai gyakorlat feltétele nehezíti a végzettséget szerezni kívánók helyzetét. Tényleg hasznos volna ennek feloldása, különösen, ha arra gondolunk, hogy az országosan meginduló átképzések sem köthetők előzetes gyakorlathoz, miért éppen a könyvtárkezelőket kell megkülönböztetni e szempontból. Mindent együttvéve (a magam és talán a könyvtárkezelő kollégák nevében is mondhatom) a gyakorlati tapasztalatok Biegelbauer Pál megállapításait látszanak igazolni.

Dr. Kapronczai Istvánné

Lapozgató

Igazán érdekes füzetkét adott ki 1987-ben az Oktatókutató Intézet, szerzője Óvári Ágnes, címe pedig: *Első ütközetek*. Pályakezdő tanárok konfliktusgyűjteményéről van szó, vagyis mindazokról a nehéz helyzetekről és lehetséges feloldásaikról, amelyekkel egy pályakezdő pedagógus megküzdeni kénytelen. A bevezető tanulmány – *Zibolen Endre* munkája – a „pedagóguskutatáshoz” szolgál adalékokkal, vázolja azokat a körülményeket, társadalmi viszonyokat, amelyek között ma hazánkban dolgoznak a tanárok. Tíz éve annak, hogy a Magyar Pedagógiai Társaság feladatául – mégpedig halaszthatatlan feladatául – tűzte ki a pedagógushivatás aktuális helyzetének vizsgálatát. Az akkor részletesen kidolgozott programnak kevés fogantatja volt; alig-alig jelentek meg elemző munkák e tárgyban, holott a pedagógusok helyzete – tudjuk – tovább romlott. A társadalom és a kulturális irányítás által jócskán magára hagyott pálya ez.

Óvári Ágnes munkája inkább leíró jellegű, pedagógusokkal készült riportok apró részleteiből összeállított sorozat, mintegy negyedfél-

száz „versnyi” kis szöveg. Alapgondjaikról beszélnek bennük olyan pedagógusok, akik maguk is már „válságiskolában” cseperedtek, a gondok pedig a pedagógusok mindennapi öltözködésétől kezdve, magatartási és anyagi kötöttségeken, valamint irracionális mellékfeladataikon keresztül, a tananyag hiányosságaiig és redundanciáig, a már és még tanítható, illetve már és még nem tanítható felméréseig, alkalmazásáig terjednek. A könyvben szereplő konfliktus-tipológia szerint egyébként a gyerekekkel való bánásmód elsajátítása, valamint a főiskolán tanult didaktikai és pszichológiai ismeretek gyakorlatba való átültetése a legnehezebb.

A konfliktusgyűjtemény egyetlen hiányossága az, hogy nem tud – az oktatás helyzetének változatlansága miatt nem is fog tudni – átfogó, általánosan használható megoldást javasolni a pályakezdő pedagógusoknak. Arra azonban jó, hogy legalább a rájuk váró nehéz helyzetekre valamelyest felkészítse őket, s ezzel módot adjon – sajnos csak egyéni – stratégiák kialakítására. (*A. R.*)